

מכאן חס בשלג

יוסף סימון מתורכיה התהפך בשעת גלישה - והפך לצינון

יוסף סימון (25), עולה מתורכיה:

ר אולדרא היה מכוסה שלג. יכולנו לראות את לב
ניויתו המנסה עוד מאיסטנבול. מיד עם תחילת ה
חורף, בשעה שהיינו יכולים עוד לצוד בעדשת הטלסקופ
שלנו את מראיהן של הנערות המתרחצות בחוף אירופה,
מצד השני של הבוספורוס, היינו עוקבים במתיחות אחר
התכסותו ההדרגתית של ההר במעטה השלג. כשהמסינים
האחרונים עוד הוסיפו להטריד את העיר, יכולנו כבר לצפות
בגעועים מבעד לחלונות הוולברס קולג', האוניברסיטה ה
אמריקאית בתורכיה, אל השלגים שכיסו את ההר. ציפינו
בקוצר רוח לחופש הראשון.

החופש בא. עמדנו למרגלות ההר, עמוסי ציוד החלקה
ומזון, נופפנו בידינו לעבר האניה שהביאה אותנו עד למר
גלות ההר, והפליגה עתה תורה לאיסטנבול. נשארנו לבד אל
מול מדרון השלג הלבן, קבוצה די גדולה של סטודנטים
מחפשי עשועים, בני כל הארצות שבועלים.

זאת הייתה עליה קשה. כדי להגיע אל כיפת ההר, מקום שם
אפשר להחליק ללא מעצור, צריך היה לספס כשמונה שעות
בשלג, ללא מנוחה. בראש הלך מורה הדרך, ואחריו טיפסנו
כולנו כשורה עורפית ישרה, נעזרים זה בזה.

★ ★

לפנינו כבר למחצית הדרך, כשנפתע מצד הגבר שטיפס
לפני, השמיט את ציודו וצנח על הקרקע. סחבתי אותו
הזהה, בכדי לא להפריע לשאר המשך, והבטתי בפניו. היה
לו פרצוף שחום, רגיל. ראיתי אותו ודאי בחצר האוניברסיטה,
אך לא הכרתי אותו אישית. הוא התגנף בחוקה: "אינני
יכול להמשיך!" נאנח.

לא יכולנו להשאר שם. השיירה הלכה והתרחקה והיינו
מוכרחים להשיגה. הוצאתי לימון וסחבתי את תוכנו אל
פיו. עזרתי לו לקום ובתמיכתי המשיך לטפס. "תודה", אמר
לי הבחור, "שמי איצמד". התחלנו לשוחח. למעשה דיבר רק
הוא. בדיבור ניסה לטשטש את העובדה שגפלו זה נתן לו
גם כח להמשיך.

הוא התחיל לספר על עצמו. סיפר שהוא מפלשתיין, בן
למשפחה עשירה בחיפה. עכשיו הוא גר בלבנון והוריו
שלחו אותו ואת אחיו ללמוד בתורכיה. יש לו כאן דוד
קונסול. הוא חזר בספוריו אל השנים בהם חי בפלשתיין.
לפתע חשף את זרועו והראה לי שתי צלקות גדולות. "זה
מתלמחה", אמר. "השתתפתי בקרבות עם היהודים. הם שר
דו את כל הרכוש שלנו. נפצעתי בקרב מרימון".

אולי הרגיש הבחור שהוא מדבר יותר מדי, או אולי
התעייף, הוא השתק. "שמי יוסף", הצגתי את עצמי, "אני
יהודי". הוא התבונן בי בתמהון ושחק כמה דקות. איצמד
חשב ודאי שנבהלתי מהגילוי המפתיע, שכן מיד החל לספר
לי על הימים שלפני המלחמה, על החיים הטובים שהיה חי
עם היהודים, ועל הידידות הגדולה שהוא עדיין רוכש להם.
"אני נשבע שהחיים הטובים ביותר שלי היו עם היהודים. רק
האנגלים קלקלו את כל העסק".

★ ★ ★

ימים יפים, חם על גבי האולדרא, ממש כמו בשפת
הים. אבל כשקר — אז באמת קר. וכך קרה שאחרי כמה
ימים, הפכו השלגים לקרחונים. עוד בלילה, החליטו הסטודנט
טים שלמחרת לא יוצאים לסקי מחשש לאסון. אבל איצמד

ידידים בשלג. מהנדס מכונות יוסף סימון (שמאל)
בחברת שני ערבים פלשתינאים בהרי תורכיה. סיפוריו של
איצמד (מרכז) על ישראל הפכו את סימון לצינון נלהב.

ואני החלטנו לצאת עם נערוֹתינו בכל זאת. קמנו בבוקר.
המים היו קפואים, נאלצנו לחממם בכדי להתגלח. לא שעינו
לאזהרות החברים, הצמדנו את נעלינו לטבעות הסקי ויצאנו
לדרך.

טיפסנו על אחת הגבעות וההכרה שאנו עושים מעשה
שטות חדרה למותנו. השלג
היה נוקשה כקרח. אבל כש
עמדנו כבר בראש הגבעה,
נכנסה בנו רוח שטות. זה
היה אחד מאותם רגעים ש
בהם מחליט האדם לנסות
את כוחו בהתמודדות עם
הטבע. החלנו להחליק יחד
במורד. לא הספקנו לעבור
דרך ארוכה, וכעבור שניות
התהפכנו כולנו, מתגלגלים

כגושים חסרי חיים במורד הגבעה.
איבדתי את הכרתי מיד כשהרגשתי שאני מתגלגל כמהי
רוח עצומה. מחליקי העץ שלי נשברו. הגענו לרגלי הגבעה
ביחד. — פקעת של רגליים, ידיים ומחליקים שבורים — ה
גונחת מארבע שיות. כתמים אדומים צצו על פני השלג.
איצמד נפגע בראשו, אני ברגלי, ואילו לבחורות לא קרה
כלום.

★ ★ ★

מחרת היה כבר יום מתאים להחלקה. כולם יצאו.
רק איצמד ואני נשארו רתוקים למיטות, גונחים מכאבים.
כך זה נמשך שלושה שבועות. בילינו את הימים במשחקי

המאורע הגדול בחיי

פת לחם ראשונה

„ללחם ה'ה טעם של חופשי, אומרת בלומה ויינשטיין

בלומה ויינשטיין (26) עולה מהונגריה:

עוד שנת 14 לא ידעתי להערך לחם. אבי היה קצב
זעיר בכודפסט וביתנו היה מלא תמיד מאכלי בשר. לחם
שימש רק נספח לשאר המאכלים. לא מזון בעל ערך מיוחד.
ואז באה המלחמה. היא כבר הייתה נטושה בעולם זה שנים
מספר, אבל אצלנו בהונגריה, לא הרגישו אותה במיוחד.
החיים נמשכו כסדרם ורק השמועות על הנעשה בחוץ העיבו
את פני האנשים. פתאום השתנה הכל בבת אחת. הגרמנים
באו והמאורעות התרחשו בזה אחר זה, במהירות מסחררת.
תחילה היה רק טלוי צהוב על הבגד, ואחר ופיקות על
הדלת בחצות, מגפיים וצ'לביקרט בפתח, אריות חפצים ב
בהלה וציאה לחדר צר בגטו.

אני זוכרת את שקשוק אופני הרכבות. רכבות ארוכות,
דחוסות אנשים נפחדים, המוכנים לבלוע איש את אחיו בגלל
סיפת מים. מי חשב אז על לחם? השכנים לקרון אכלו
שוקולד, שהביאו עמם מהבית. בת אחותי בת השנתיים
גועה, לאחר שלא שתתה טיפת מים במשך ארבעה ימים.
גם הנסיעה הגיעה אל הסוף. זה היה בלילה. מישהו בחוץ
צעק בגרמנית והאנשים בקרון נדחקו בפתח לקפוץ החוצה.
שמיים זרועי כוכבים קיבלו את פנינו. היו שם גדרות תיל
גבוהות וורקורים ואנשים לבושי בגדי ספים. הם היו מצ
חיקים, ראשיהם היו מגולחים והם צחקו לקראתנו. הסתדר
נו בשורה ונכנסו אל תוך המחנה.

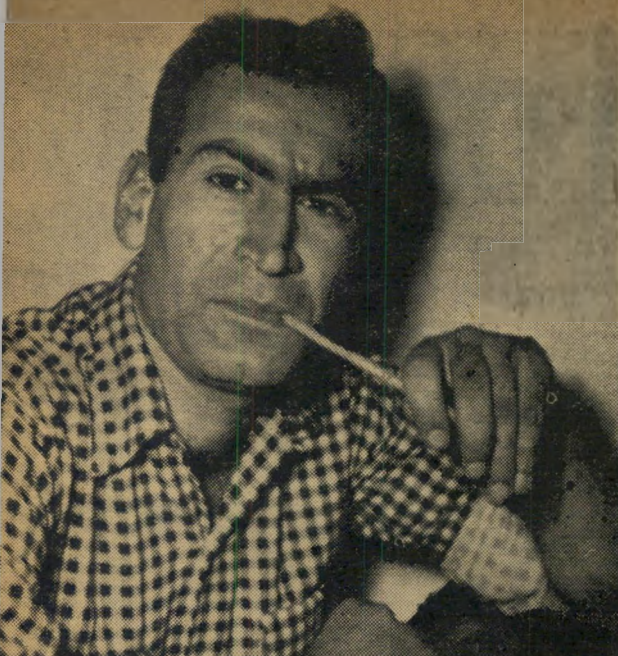
★ ★ ★

יה ריח איום באויר. אבא אמר ששורפים נוצות
של תרנגולות. אחר כך הפרידו בין הגברים לנשים ו
אבא ושני אחי נשקו אותי ואמרו שלום. לא ראיתי אותם
יותר. בהצר אחת, עמד גבר ממושקף ומצותחצח ובחן כל
אשה שהגיעה, חלק היפנה לצד ימין וחלק לשמאל. את
אמא שלח לשמאל ואותי לימין.

ראיתי בחצר ילדות קטנות סוחכות לבנים. "עובדים כאן
בטח קשה", אמרתי לחברתי, "אם צריכים מאוחר בלילה
לסחוב לבנים". מישהו טרח להסביר לי: "זה לא לבנים,
זה לחם".

★ ★ ★

מדי פעם בפעם היה נערך מסדר מיוחד של הנערות
שבביתן. מלבד מסדר הבוקר היו יומי שנמשך משלוש
עד שמונה בבוקר, היה מסדר מיוחד לכבוד הרופא, ד"ר
מנגל.
היינו עומדות בחצר, שורות ישרות של נערות יהודיות
מכל קצווי אירופה, תימית, רעכות וערומות. הרופא היה

ששכש ובשיחות משותפות. שוב היה איצמד ראש המדברים.
הוא סיפר לי שהיתה לו בחורה יהודיה בחיפה, ואחיו אפילו
עומד לשאת נערה יהודיה מתורכיה.

הרגשתי שהבחור הערבי הזה יודע על ישראל ועל היהודים
יותר ממני. לא פעם היה שואל אותי בגלוי: "מה אתה עושה
בתורכיה? אילו הייתי אני במקומך, הייתי עוד היום חוזר
לישראל". דבריו החלו לחדור לראשי והתחלתי משתכנע מהם
יותר ויותר.

גם כשחזרתי לאיסטנבול, הייתי פוגש אותו לעיתים קרו
בות. תמיד היה אומר שכל היהודים באיסטנבול טיפשים,
על כי נשארים הם שם. לא הספקתי להיפרד ממנו כשעליתי
על האניה המפליגה לארץ.

עובר על פני השורות באיטיות ובוחר את הגופות. את
הרונות היה מוציא מתוך השורות ושולח מהביתן. יותר לא
ראינו אותן. בלילות היה עשן סמיך בוקע מארובות ה
משרפות.

לפני כל מסדר כזה הייתי צובטת את לחיי, שיראו אדומות,
ובמסדר הייתי מנפחת את ריאותי כדי שאראה שמנה. לא
תמיד זה עזר. בבוקר אחד, לפני שהספקתי לאכול את מנת
הלחם שלי, הוציאו אותנו למסדר. נתתי את הלחם לחברתי
שתחביא אותו מתחת זרועה השמנה. השתדלתי להבליט את

אברי בכדי שלא אראה רזה
מדי. אבל כשעבר הרופא,
הוא הוציא אותי מחוץ ל
שורה אל קבוצת הרונות.
הייתי בטוחה שהוציאו
אותי מפני שלא הספקתי ל
אכול את מנת הלחם. רמותי
לחברתי לזרוק אלי את מ
נתי, אולי עוד אספיק לאכול
ויוציאו אותי מקבוצת הר
זות. אבל היא לא החזירה

לי את הלחם. בעיניה הייתי כבר מתה וחבל היה לה לכזבו
ככר יקרה. רק רזמיה של המשגיחה הראשית, שאהבה אותי
מאוד, החזירו אותי אל הביתן.

★ ★ ★

יום אחד לקחו אותנו להתרחץ. פחדנו להכנס למק
לחם. כי שמענו שבמקום מים מוציאים משם גזים. הראו
לנו שבאמת יוצאים מים, ואז התרחצנו. החליפו לנו את ה
בגדים ואמרו להתכונן לנסיעה. אותו יום עזבנו את מחנה
המות. לא ידענו מה יהיה בגורלנו, אבל שמחנו. בפעם ה
ראשונה, שרנו. כל רכושי שהוצאתי מאושווינצ'ים, היתה
ככר לחם אחת. "אני מוכרחה להראות לאמא איזה לחם
נתנו לנו כאן לאכול", אמרתי.

הביאו אותנו למחנה עבודה. ייצרנו חלקי חילוף למטוסים
בשביל הגרמנים. מפעם לפעם היו אועקות פולחות את ה
אור ואחריהן רעמו התפוצצויות בשטח המחנה. ידענו שה
סוף קרב ובא. באחד הימים התעוררנו בבהלה. המשגיחה
הגרמנית לא הופיעה כמנהגה מדי בוקר ולא נשמעו כל
קריאות השכמה.

הצריף היה נעול ובמשך כל היום לא נכנס אליו איש.
איש גם לא הביא לנו לאכול. היינו שם אולי 500 בחורות
יהודיות מכל הארצות. אי אפשר היה לדעת מה עומד להת
רחס. מבעד לחרכי התריסים ראינו את הגרמנים מסתובבים